

Mustafayev Shomurod Normo'minovich Samarqand Davlat Universiteti , Kattaqo'rg'on filiali ,
Pedagogika fanlari doktori , Docent.\

Usmonaliyev Ikromjon Murodjon o'g'li

Qo'qon DPI o'qituvchisi, p.f.b.f.d (PhD)

[Tel:+998916911993](tel:+998916911993)

Email: ikromjon2705@gmail.com

Xudoyberganova Sevinchoy Urazmat qizi

Qo'qon DPI talabasi

Tel: +998945213018

Sevinchoy123@gmail.com

ZAMONAVIY O'QITUVCHINING TA'LIM JARAYONIGA KREATIV YONDOSHUVI

Annotatsiya. Mazkur maqolada zamonaviy o'qituvchining ta'lim jarayoniga kreativ yondoshuvi hususida fikr-mulohazalar bayon etilgan. Ma'lumki, kreativlik shaxsning ijodkorlik qobiliyati bo'lib, noodatiy qarorlar qabul qilishida yaqqol namoyon bo'ladi. Maqolada zamonaviy o'qituvchining pedagogik faoliyatida kreativlikni amalga oshirishning pedagogik imkoniyatlari hususida ham ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar. Kreativlik, ijtimoiy mezon, iqtisodiy mezon, ta'lim, fan, texnika, ijodkor, iste'dod, ta'lim, rivojlanish, modernizatsiya, dunyoqarash, qobiliyat.

Абстрактный. В данной статье представлены мнения о творческом подходе современного учителя к образовательному процессу. Известно, что креативность – это творческая способность человека, ярко проявляющаяся в принятии необычных решений. Также в статье представлена информация о педагогических возможностях творчества в педагогической деятельности современного учителя.

Ключевые слова. Творчество, социальный критерий, экономический критерий, образование, наука, техника, творец, талант, образование, развитие, модернизация, мировоззрение, способности.

Abstract. This article presents opinions on the creative approach of a modern teacher to the educational process. It is known that creativity is the creative ability of a person, which is clearly manifested in making unusual decisions. The article also provides information on the pedagogical possibilities of creativity in the pedagogical activity of a modern teacher.

Keywords. Creativity, social criterion, economic criterion, education, science, technology, creator, talent, education, development, modernization, outlook, ability.

Kirish. Bugungi kunda jahonning ilg'or mamlakatlari qatori respublikamizda ham ta'lim tizmini islox qilishga katta e'tibor berilmoqda. Bunday zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishlar, talim tizmining modernizatsiya qilinishi, uni tarkibiy jihatdan qayta qurish, ta'lim, fan, texnika va texnologiyalarning, iqtisodiyot va madaniyatning jaxon miqyosdagi zamonaviy yutuqlarini hisobga olgan holda ta'lim dasturlarini o'zgartirib, yangilab borishni ko'zda tutadi.

Ta'lim muassasalarining bir turi sifatida ta'lim tashkiloti, bolalarning tarbiyasi, ta'limi, rivojlanishi va salomatligiga yaxshi yo'nalganligi bilan bog'liq umumiy xususiyatlarga ega. Shu asnda tarbiyalanayotgan bolalarning yosh xususiyatlariga ko'ra ta'lim tashkiloti faoliyati boshqa ta'lim tashkilotlarida kechadigan pedagogik jarayonlardan jiddiy farq qiladi va bugungi kunda ushbu ta'lim turiga e'tibor kuchaytirilmoqda.

Adabiyotlar tahlili va metododlogiya. Muhtaram Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev o'zining "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz" kitobida: "O'z xalqiga fidoyi, biz boshlagan

ishlarni davom ettirishga qodir bo'lgan, ha tomonlama yetuk rahbar oldida dolzarb vazifa kelgusi avlodni komil inson qilib tarbiyalash vazifasi turibdi"[1] - degan fikrni e'tirof etadilar. Bundan tashqari Prezident SH.Mirziyoyevning 2019-yil 19-oktyabrdagi ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish masalalariga bag'ishlangan yig'ilishda ta'kidlaganlaridek: "Qaysi sohani olmaylik, biz zamonaviy yetuk kadrlarni tarbiyalamasdan turib biron bir o'zgarishga, farovon hayotga erisha olmaymiz. Bunda kadrlarni, millatning sog'lom genofondini tayyorlash, avvalo, ta'lim tizimidan boshlanadi".[2]

Tahlil va natijalar. Zamonaviy dunyoning innovatsiyalariga moslashish, doimiy yangilanuvchi jamiyat hayotiga mos yosh avlodni tayyorlash va uni zamon talablariga muvofiq takomillashtirish jarayonlarida faol ishtirok etish qobiliyatini rivojlantirish bugungi kunning asosiy vazifasi hisoblanadi va bunda pedagoglarning faolligi, ta'lim jarayoniga yangicha yondashuvi muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekistonda ta'lim tizimini tubdan isloh qilishda ta'lim jarayonning barcha shakllarini eng qulay va samarali holatda tashkil etish, ularni shaxs kamoloti maqsadlari tomon yo'naltirish, tarbiyalanuvchilarda dunyoqarash, qobiliyatni shakllantirish va ularda jamiyat uchun zarur bo'lgan faoliyatga moyillik uyg'otishdir.

Pedagogning ko'p qirrali faoliyati va uning qobiliyati, ijodkor va fidoiy bo'lishi hamda shogirdlarni barkamol insonlar qilib tarbiyalash masalasi davlat siyosati darajasidagi dolzarb masalalardan biridir. Pedagogik mahoratga ega bo'lgan pedagog tarbiyadagi qiyinchiliklarni yengishga qodir bo'lgan nufuzli rahbar, o'sib kelayotgan yosh avlodning ma'naviy dunyosini tushuna oladigan, ularning tuyg'ularini his qila oladigan, ichki dunyosi nozik bo'lgan bola shaxsiga mohirlik bilan avaylab yondashadigan, donolik va ijodiy dadillik, ilmiy tahlil, xayol va fantaziya, chuqur ilmiy tafakkurga ega bo'lgan shaxslardir.

"Kreativlik" tushunchasi o'zida madaniy xilma-xillikni aks ettiradi. G'arb kishilari uchun kreativlik, umuman olganda, yangilik sanaladi. Ular kreativlik negizida no'ananaviylik, qiziquvchanlik, tasavvur, hazil-mutoyiba tuygusi va erkinlik mavjud bolishiga e'tiborni qaratadilar. Sharqliklar esa, aksincha, kreativlikni ezgulikning qayta tugilish jarayoni, deb tushunadilar. Garchi g'arblik vasharqliklarning kreativlik borasidagi qarashlari turlicha bo'lsa-da, biroq, har ikki madaniyat vakillari ham mazkur sifat va unga egalikni yuqori baholaydilar. Kreativlikni ijodga intilish, hayotga ijodiy yondashish, o'ziga doimiy tanqidiy nazar solish va tahlil etish deyish mumkun. Hozirgi zamon psixologiya vapedagogika lug'atlariga asoslanib o'qituvchining kreativligi deb uning fikrlaridagi sezgilaridagi, muloqotdagi, alohida faoliyat turidagi, ijodiy yondashish, bilish darajasi deb ta'riflash mumkun. Kreativlik insonda mavjud ma'lumotlarni qayta ishlab chiqarish va ularni cheksiz yangi modelini yaratishga javob beradi. Ta'lim sohasiga qo'yiladigan talablar orasida ta'lim tashkilotlari mutaxassislarining kasbiy va kreativ kompetentligini oshirish uchun qator chora-tadbirlar yo'lga qo'yilgan.

Kreativlik ta'lim jarayonini tashkillashtirishni o'zida mujassamlashtirib, kreativ ta'lim jarayonini qurish, ta'lim texnologiyalaridan ijodiy salohiyatni rivojlantirish, turli uslublar, bilim va ko'nikmalar muvozanatini rivojlantirishni o'z ichiga oladi.

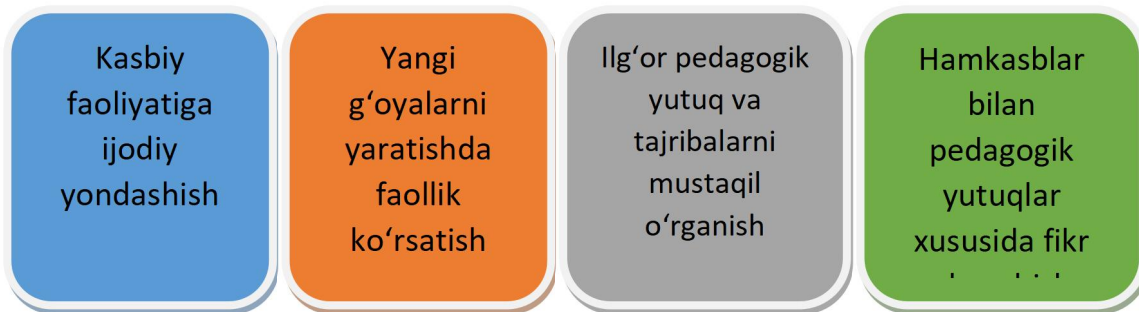

Kreativlikning mohiyati – intellekt insonning aqliy salohiyati bo'lsa, kreativlik ana shu aqliy salohiyatni maqsadga yo'naltirilgan tarzda erkin ishlata olish qobiliyati hisoblanadi. Odatda pedagoglarning kreativlik qobiliyatiga ega bo'lishlari pedagogik muammoni hal qilishga intilish, ilmiy tadqiqot ishlari yoki ilmiy loyihalarni amalga oshirish va o'zoro ijodiy hamkorlikka erishishlari orqali ta'minlanadi shakllantiriladi va asta-

Pedagog ijodiy faoliyatni tashkil etishda muammoli masalalarni yechish, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, shuningdek, pedagogik xarakterdagi ijod mahsulotlarini yaratishga e'tibor qaratishi lozim. Muammoli masala va vaziyatlarni hal qilar ekan, pedagogning masala yechimini topishga ijodiy yondashishi unda hissiy irodaviy sifatlarning rivojlanishiga yordam beradi. Pedagog o'z oldiga muammoli masalalarni qo'yish orqali mavjud bilimlari va hayotiy tajribalariga zid bo'lgan dalillar bilan to'qnash keladi. Buning natijasida o'z ustida ishlash, mustaqil o'qib o'rganishga nisbatan ehtiyoj sezadi.

O'sib kelayotgan yosh avlodni yangi zamon talablariga to'laonli javob bera oladigan, har qanaqa vaziyatga kreativ yondasha oladigan, dunyoni yangicha qarashlar bilan anglaydigan kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish, ularda kreativ fiklash va tafakkurni shakllantirish eng avvalo ta'lim tashkilotlarida faoliyat olib boruvchi pedagog, mutaxassislardan kasbiy faoliyatlarida kreativ kompetentlikni talab etmoqda. Barkamol shaxsni voyaga yetkazishda roli beqiyos sanaladigan ta'lim tashkiloti tarbiyachilari hamda mutaxassislarini kreativ kompetentligini rivojlantirish eng avvalo oliy ta'lim muassasasi pedagoglarining zimmasidadir.

Pedagoglar kreativlik potentsialiga ega bolishi uchun esa kasbiy faoliyatida
quyidagilarga e'tiborini qaratishi zarur:

Har bir shaxsning o'zini-o'zi rivojlantirishi va o'zini-o'zi namoyon eta olishi bevosita uning kreativlik qobiliyatiga egaligi bilan bog'liq. Ta'lim tizimida ta'lim sifati-tarbiyachi va xodimlarning kasbiy rivojlanishi tavsifi bo'lib, zamonaviy bosqichida iqtisodiy taraqqiyot talablariga mos kasbiy faoliyatni muvaffaqiyatli yurituvchi mutaxassisning kreativ qobiliyati va ish faoliyati bilan belgilanishi e'tirof etiladi.

Xulosa. Biz kreativlikning tizimlilik tuzilishidan kelib chiqib, unga shaxsning o'ta intellektual-eristik jihati sifatida emas, balki shaxsni qadrllovchi, tabaqalashtirilgan ta'lim sifatida qaraymiz. Kreativlik – shaxsni rivojlantiruvchi kategoriya sifatida inson ma'naviyatining ajralmas qismi bo'lib, shaxsni o'z-o'zini rivojlantirish omili, shaxsiy jonbozlikning asosi, shaxs ega bolgan bilimlarning ko'p qirrali ekanligida emas, balki yangi g'oyalargaintilishda va o'rnatilgan stereotiplarni yangilik yaratish jarayonini isloh qilish va o'zgartirishda, hayotiy muammolarni yechish jarayonida kutilmagan va noodatiy qarorlar chiqarishda namoyon bo'ladi. Kreativlik jarayonini tashkil etish va boshqarishning murakkabligi shundaki, bunda ijodiy individuallikning nafaqatongli, balki ong osti tushunchalari paydo bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sh.M.Mirziyoyev “Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz”. T.: 2017. B.48
2. Prezident SH.Mirziyoyevning 2019-yil 19-oktyabrdagi maktabgacha ta’lim tizimini tubdan takomillashtirish masalalariga bag’ishlangan yig’ilishi.
3. Белкин А.С. Основы возрастной педагогики / Учеб.пос. для студ.высш.пед.учеб.завед. – М.: Академия, 2000. – С. 67